

Indre Østfold krisesenter

Postboks 301
1851 MYSEN

Deres ref:

Vår ref: 2016/51934-10

Arkivkode: 470

Dato: 13.11.2020

Tolkningsuttalelse – Krisesentrenes adgang til å ha bestemmelser om oppholdets lengde, krisesenterloven § 2 andre ledd.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) viser til Indre Østfold krisesenters henvendelse av 11. mars 2019, hvor det reises spørsmål rundt praktisering av botidsbestemmelser ved krisesentre, samt oppfølging av saker etter at saken er avsluttet hos Fylkesmannen.

Bufdir beklager at det har tatt lang tid å besvare henvendelsen.

Sakens bakgrunn

Indre Østfold Krisesenter mener det var i strid med krisesenterloven da et annet krisesenter ba en familie om å flytte til Indre Østfold Krisesenter, med den begrunnelse at botiden på 4 uker var utløpet. Ifølge Indre Østfold krisesenter måtte familien flytte selv om trusselnivået var høyt og situasjonen var uavklart.

Saken ble klaget inn til Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som rette tilsynsmyndighet, jf. Krisesenterloven § 9.

I Fylkesmannen i Oslo og Akershus sitt brev av 01. oktober 2018 fremgår det at Fylkesmannen har gjort en gjennomgang av saken og kommet frem til at flyttingen var i tråd med krisesenterloven.

Indre Østfold krisesenter har etter dette tatt kontakt med Bufdir for en avklaring av spørsmålet om botidsbestemmelser, samt hvordan saker kan følges opp etter at Fylkesmannen har avsluttet saken.

Vi er senere blitt gjort oppmerksom på at flere krisesentre har tilsvarende regler om botid. Vi ser derfor at det er behov for en presisering av vilkåret «*midlertidig tilbud*» i krisesenterloven § 2.

Bufdir er ikke klageinstans i saker etter krisesenterloven. Vi tar derfor ikke stilling til den konkrete saken. Vi vil imidlertid avslutningsvis redegjøre for muligheten for oppfølging etter at Fylkesmannen har avsluttet en sak/fattat vedtak i saken.

Spørsmålet som saken reiser er om Kriesesenteret kan ha bestemmelser om oppholdets lengde (tidsbegrenset botilbud), med den konsekvens at beboere må flytte når botiden er utløpt.

Rettslig grunnlag

Kommunenenes plikt til å ha et kriesesentertilbud, samt hvilke krav som stilles til innholdet i tilbudet, er regulert i kriesesenterloven.

Kriesesenterloven § 2 første ledd fastslår kommunens plikt til å ha et kriesesentertilbud til personer som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner.

Kriesesenterloven § 2 andre ledd bokstav a fastslår kommunenes plikt til å ha et botilbud som en del av kriesesentertilbudet. Bestemmelsen lyder slik:

«Tilbodet skal gi brukarane støtte, rettleiing, hjelp til å ta kontakt med andre delar av tenesteapparatet og skal omfatte:

a) eit kriesesenter eller eit tilsvarande gratis, heilårs, heildøgns, trygt og mellombels butilbod [...]»

I forarbeidene fremgår det om botid at:

«Dei fleste kriesesentra har ei grense for butid på tre månader, men somme brukarar nyttar overnattingstilbodet gjennom ein lengre periode på grunn av særlege forhold knytte til bakgrunn eller overgrepshandlingar. Lengda på opphaldet er ofte avhengig av bustadmarknaden eller av kva tilbod om overgangshusvære kommunen kan gi. Mange, særleg kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn, har vanskar med å finne ein stad å bu etter eit opphald på eit kriesesenter»¹.

Videre er det presisert at:

«Det kan vere ei stor belastning å bu på eit kriesesenter gjennom ein lengre periode. Eit opphald bør derfor vere så kort tid som råd. Det gjeld særleg når det er barn med i biletet. Lengda på opphaldet må tilpassast den tida det tek å gi brukaren støtte i forhold til andre nødvendige hjelpetiltak, og å få på plass nødvendig hjelp for reetablering. Her vil ofte hjelp til å skaffe husvære vere avgjerande.»².

I kriesesenterloven § 3, er det fastslått at det foreligger en individuell tilretteleggingsplikt for å møte de forskjellige brukernes behov. Kriesesenterloven § 3 første ledd lyder:

«Kommunen skal sørgje for at tilbodet så langt råd er blir lagt til rette slik at det kjem dei individuelle behova til brukarane i møte»

Om individuell tilrettelegging har departementet uttalt:

«Med «individuell tilrettelagt» er det meint at tilbodet skal leggjast til rette slik at det så langt råd er kjem den enkelte brukaren sine behov i møte. Det gjeld innhaldet i tilbodet, det vil seie kva slags tiltak brukaren får tilbod om, men også den praktiske tilrettelegginga og høvet til brukarmedverknad. Individuell tilrettelegging kan vere aktuelt på bakgrunn av kriterium som kjønn, alder, etnisitet, språk, funksjonsnedsetjing, valdserfaringar eller andre forhold.»³.

Det er også presisert at:

¹ Ot.prp.nr.96 (2008-2009) s. 11

² Ot.prp.nr.96 (2008-2009) s. 47

³ Ot.prp.nr.96 (2008-2009) s. 78

«Samtidig vil departementet understreke at eit framtidig krisesentertilbod skal vere retta mot kvinner, menn og barn i ulike livssituasjonar og med ulike behov. Kva behov brukarar har, vil vere avhengig av den valden dei har vore utsette for, familiesituasjonen, eigne ressursar, kunnskap og erfaring – for berre å nemne nokre av dei variablane som gjer at behova vil variere frå person til person. Dette tilseier at støtte-, rettleiings- og oppfølgingstiltak til brukarar av eit krisesentertilbod ikkje kan givast eit standardisert innhald, men vil måtte leggjast til rette individuelt»⁴.

I krisesenterloven § 4 første ledd er det bestemt at kommunen aktivt bidra til å tilrettelegge for at brukeren får den sosial- og velferdshjelpen som er nødvendig for å kunne reetablere seg. Bestemmelsen lyder som følge:

«Kommunen skal sørge for at kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, får ei heilskapleg oppfølging gjennom samordning av tiltak mellom krisesentertilbodet og andre delar av tenesteapparatet.».

Om denne aktivitetsplikten har departementet blant annet uttalt at:

«Departementet legg derfor til grunn at kommunane vil leggje til rette for at valdsutsette får hjelp til å skaffe seg husvære, der dette er det som hindrar reetablering»⁵.

Direktoratets vurdering

Etter vår vurdering er det ikke adgang for krisesentrene å fastsette absolutte regler for hvor lenge brukerne av krisesentrene har rett til å benytte seg av krisesentertilbudet.

Etter krisesenterloven § 2 skal botilbudet være midlertidig. Samtidig følger det av samme bestemmelse at kommunen skal sørge for et døgnåpent botilbud for alle som har behov for beskyttelse på grunn av vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Det er behovet for beskyttelse som er styrende for hvorvidt vedkommende har adgang til å benytte krisesentertilbudet eller ikke.

Et tidsbegrenset botilbud forutsetter at beboeren ikke har krav på et botilbud etter botidens utløp uavhengig av den enkelte beboers beskyttelsesbehov. Spørsmålet er om det er rettslige holdepunkter for en slik forståelse av krisesenterloven § 2.

Det følger av ordlyden i krisesenterloven § 2 at botilbudet skal være midlertidig. I dette ligger det at opphold ved krisesenter ikke skal være fast. Men bestemmelsen sier ikke noe mer. Det er heller ingen holdepunkter i forarbeidene for at botilbudet kan tidsbegrenses. Tvert imot er det presisert at lengden på oppholdet «må tilpassast den tida det tek å gi brukaren støtte i forhold til andre nødvendige hjelpetiltak, og å få på plass nødvendig hjelp for reetablering.».

Formålet med krisesenterloven er å gi et godt og helhetlig tilbud til personer som er utsatt for vold i nære relasjoner. Hensynet til sikkerhet og trygghet er gjennomgående vektlagt både i loven og forarbeidene, og må derfor også ha vesentlig betydning i vurderingen av brukerens individuelle behov

At brukeren har et trygt sted å bo, kan være en forutsetning for å kunne ivareta denne brukerens sikkerhet på en tilfredsstillende måte. Kommunen skal også aktivt bidra til å tilrettelegge for at brukeren får den sosial- og velferdshjelpen som er nødvendig for å kunne reetablere seg. I dette ligger det også en plikt til å bistå voldsutsatte i å skaffe bolig der det trengs.

Et midlertidig botilbud må etter dette, forstås dithen, at brukeren skal ha rett til å benytte tilbudet inntil andre tilfredsstillende tiltak er på plass. Først når sikkerheten og hjelpebehovene er tilfredsstillende ivaretatt, som kan være at brukeren har en bolig å flytte til, skal brukeren flytte fra krisesenteret.

⁴ Ot.prp.nr.96 (2008-2009) s. 49

⁵ Ot.prp.nr.96 (2008-2009) s. 58

At kommunen har en aktivitetsplikt, betyr ikke at brukeren kan stille seg passiv i reetableringsprosessen.

Gitt at brukeren forholder seg passiv, og med det trenerer prosessen, må krisesenteret kunne sette en sluttdato for oppholdet. Adgangen til å sette en sluttdato bør bare benyttes i de tilfellene der brukeren ikke har til hensikt å flytte fra krisesenteret eller bidra i prosessen med å forberede tiden etter krisesenteroppholdet, og dette ikke vil medføre en for stor sikkerhetsrisiko for brukeren.

Oppfølging av saker etter at de er avsluttet hos Fylkesmannen.

Klageadgang over fylkesmannens vedtak etter tilsyn med krisesentertilbudet i kommunen

Kommunenes plikt til å ha et krisesentertilbud. Hvilke krav som stilles til innholdet i tilbudet er regulert i krisesenterloven.

Det fremgår av krisesenterloven § 9 første ledd at det er fylkesmannen som skal føre tilsyn med at kommunene oppfyller pliktene de er tillagt etter loven §§ 2, 3, 4 og 8.

Etter krisesenterloven § 9 annet ledd skal fylkesmannens tilsyn med kommunens oppfyllelse av plikter pålagt i krisesenterloven skje etter reglene i kommunelovens kapittel 30. Det samme følger av for så vidt av kommuneloven § 30-1.

Etter kommuneloven § 30-5 kan kommunen klage på fylkesmannens vedtak etter tilsyn og utøve andre partsrettigheter etter bestemte regler i forvaltningsloven.

Det er kommunene, og ikke krisesentrene, som er gjort til pliktsubjekt etter krisesenterloven og skal sørge for at det finnes et krisesentertilbud slik loven krever. Fylkesmannens vedtak etter tilsyn, er dermed rettet mot kommunen, og ikke det enkelte krisesenteret. Krisesentrene har derfor ingen partsrettigheter etter forvaltningsloven, og følgelig ingen klageadgang. Det er heller ingen andre bestemmelser verken i krisesenterloven eller annen lovgivning som gir krisesentrene en slik klageadgang.

Med hilsen

Anders Henriksen (e.f)
avdelingsdirektør

Ståle Schøning Seljenes
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

Fylkesmannen i Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Fylkesmannen i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Troms og Finnmark	Damsveien 1	9800	VADSØ
Fylkesmannen i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Vestland	Postboks 14	6801	FØRDE

Barne- og familiedepartementet
Alle landets krisesentre
Alle landets kommuner